

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 287 | Tarih 15-21 Aralık

Keyfi Gözaltı ve Tutuklamalar

Hafta boyunca savcılar en az 300 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020’de yayımlanan bir [görüş](#) belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

17 Aralık: İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, son iki haftada Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla 39 ilde düzenlenen operasyonlarda 160 kişinin gözaltına alındığını [açıkladı](#); suçlamalar arasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin defalarca suç teşkil etmediğine hükmetmesine rağmen ankesörlü telefon aramaları ve ByLock uygulamasının kullanımı da yer aldı.

Zorla Kaybedilmeler

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunc](#)’tan bir haber alınamadı. Tunc’un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi [zorla kaybedilme](#) vakasının son örneklerinden biri oldu.

Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüğü

15 Aralık: KYK burslarının asgari ücretin yarısına (11.052 lira) yükseltilmesi talebiyle topladıkları 20 bin imzayı

Meclis’e teslim etmek üzere Ankara’ya gelen Öğrenci Kolektifleri üyesi öğrenciler, parlamentoya yürürken polis tarafından engellendi; biber gazı kullanıldı ve biri çocuk olmak üzere 10 öğrenci [gözetim](#) alındı.

18 Aralık: Sosyal medya kullanıcıları, LeMan dergisindeki bir karikatüre yönelik [protestolardan](#) kaynaklanan tartışmalı suçlamalarla beş aydan uzun süredir tutuklu bulunan akademisyen Aslı Aydemir’in serbest bırakılması çağrısıyla bir kampanya başlattı.

İfade ve Basın Özgürlüğü

15 Aralık: Deneyimli gazeteci Elif Akkuş, iki mahkemenin göreve iade kararına rağmen Türkiye’nin devlet yayıncısı TRT tarafından üçüncü kez [işten çıkarıldı](#); TRT, daha önce mahkemelerce reddedilen devamsızlık iddiasını yeniden gerekçe gösterdi.

16 Aralık: Bir Türk mahkemesi, iktidardaki AKP’den eski milletvekili Hüseyin Kocabıyık’ı AKP’yi eleştiren açıklamaları nedeniyle “cumhurbaşkanına hakaret” suçundan iki yılı aşkın [hapis](#) cezasına çarptırdı ve yurtdışı çıkış yasağıyla serbest bıraktı.

19 Aralık: Bir Türk mahkemesi, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy’un özel şirketiyle bağlantılı lüks otel projesine ilişkin haberi nedeniyle Nefes Gazetesi muhabiri Nisanur Yıldırım hakkında hakaret ve iftira suçlamalarıyla [dava](#) açtı.

İnsan Hakları Savunucuları

17 Aralık: Bir Türk mahkemesi, Kürt avukat ve insan hakları savunucusu Suna Bilgin’i yasadışı Kürdistan İşçi

Partisi'ne (PKK) üye olduğu iddiasıyla altı yılı aşkın [hapis](#) cezasına çarptırdı; avukatları, kararın tamamen barışçıl insan hakları faaliyetlerine ve tek bir tartışmalı tanık beyanına dayandığını söyledi.

Yargı Bağımsızlığı ve Hukuk Devleti

16 Aralık: AİHM, Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla terör suçundan mahkûm edilen 2.420 kişinin, yasal dayanak olmaksızın cezalandırıldıkları ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle Türkiye'nin [hak ihlali](#) yaptığına hükmetti; karar, Yalçınkaya davasındaki 2023 pilot kararının devamı niteliğinde verildi.

17 Aralık: Türk savcılar, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 1994 tarihli mal bildirimini sosyal medyada paylaşması nedeniyle [muhalefet](#) milletvekili Deniz Yavuz'ı yasama dokunulmazlığının kaldırılmasını talep etti; savcılar kişisel verilerin hukuka aykırı yayılması suçlamasıyla dört yıla kadar hapis cezası istiyor.

17 Aralık: Türkiye'nin devlet kontrolündeki Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ([TMSF](#)), mahkemelerin kayyım atamaları ve mal varlığına el koyma kararlarını genişletmesi sonucu 1.123 şirketi, yaklaşık 56 bin çalışanı ve 361,2 milyar liralık varlığı yönetir hale geldi.

Kürt Azınlık

18 Aralık: Bir Türk mahkemesi, Diyarbakır'ın eski eş başkanı Selçuk Mızraklı'nın [denetimli](#) serbestlik talebini, terör örgütüyle bağıni kestiğine dair beyanda bulunmadığı gerekçesiyle Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu'nun ret kararını onaylayarak engelledi.

19 Aralık: Türkiye'de bir mahkeme, Tunceli'de evine yapılan polis baskınının ardından gözaltına alınan, pro-Kürt Pir Haber Ajansı muhabiri [gazeteci](#) Cihan Berk'in, açıklanmayan terör suçlamalarıyla tutuklanmasına karar verdi.

Cezaevi Koşulları

16 Aralık: AİHM, mahkûm Rafet Emre'nin ailesine yakın bir cezaevine nakledilmemesi ve yıllar süren uzaklık nedeniyle eşi ve çocuklarıyla aile hayatının ciddi biçimde kısıtlanması

konusunda bireysel değerlendirme yapılmaması nedeniyle Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesini [ihlal](#) ettiğine hükmetti.

17 Aralık: Sivil Toplum Ceza İnfaz Sisteminde Derneği'ne göre Türkiye'de [cezaevi nüfusu](#) 433.543'e ulaşarak kapasitenin yüzde 42 üzerine çıktı; Avrupa Konseyi verilerine göre Türkiye Avrupa'da en yüksek tutuklu oranına sahip ülke olmaya devam ederken hükümet, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 11. Yargı Paketi kapsamında erken tahliye düzenlemesini canlandırmayı ve yeni cezaevleri açmayı planlıyor.

Mülteciler ve Göçmenler

16 Aralık: Human Rights Watch, Türkiye'nin [Uygur](#) mültecileri idari "kısıtlama kodları" ile keyfi biçimde güvenlik tehdidi olarak etiketlediğini, bunun gözaltılara ve Çin'e geri gönderilme riski bulunan üçüncü ülkelere sınır dışı edilmelere yol açtığını ve bu uygulamanın Ankara-Pekin ilişkilerinin iyileşmesiyle arttığını açıkladı.

İşkence ve Kötü Muamele

18 Aralık: Ailelerin TR724'e verdiği bilgiye göre, Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla Edirne L Tipi Cezaevi'nde tutulan hamile Nazife Karakoç ve Leyla Arslan, hastane sevkleri sırasında saatlerce yemek verilmemesi dahil olmak üzere ciddi sağlık risklerine rağmen [kötü muamele](#)ye maruz kaldı.

Sınır Ötesi Kötü Muamele

21 Aralık: Amnesty International Kenya, Türkiye'nin talebi üzerine [Kenya'da](#) ailesiyle birlikte gözaltına alınan Türk mülteci Mustafa Güngör'ün, geçerli mülteci statüsüne rağmen Gülen hareketiyle bağlantı iddiaları nedeniyle Türkiye'ye geri gönderilme riskiyle karşı karşıya olduğunu bildirdi.